

Vastaus kirjalliseen kysymykseen isyyden kumoamisen määräajasta vanhemmuuslain valmistelussa

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Sari Multalan ym. /kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 114/2021 vp:

Ottaako ministeriö lainvalmistelussaan huomioon myös isyyslain soveltamiskäytännössä ilmenneen tarkistustarpeen, joka koskee isyyslain määrittelemää isyyden kumoamisen määräaika?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Isyyden vahvistamisesta ja kumoamisesta säädetään isyyslaissa (11/2015). Lain 7 luvussa säädetään isyyden kumoamisesta. Lain 44 §:n 1 momentin mukaan niiden tahojen, joilla on oikeus isyyden kumoamiskanteen nostamiseen, on pantava isyyden kumoamiskanne vireille kahden vuoden kuluessa lapsen syntymästä, jos isyys perustuu avioliittoon perustuvaan isyysolettamana. Jos isyys perustuu isyyden tunnustamiseen, isyyden kumoamiskanne on pantava vireille kahden vuoden kuluessa isyyden vahvistamisesta.

Kanne voidaan tutkia, vaikka se olisi pantu vireille määräajan päättymisen jälkeen, jos kantajalla oli laillinen este tai hän näyttää muun erittäin painavan syyn, jonka vuoksi kannetta ei ole aikaisemmin nostettu. Kanne on kuitenkin jätettävä tutkimatta, jos sitä ei ole nostettu viipymättä sen jälkeen, kun syy kanteen nostamatta jättämiselle on poistunut.

Isyyden kumoamiskanteisiin liittyviä määräaikoja on pidetty perusteltuina, koska lapsen vanhemmuutta koskevat kiistat on lapsen edun vuoksi syytä saada oikaistuiksi mahdollisimman pian lapsen syntymän jälkeen. Isyyden kumoamiseen liittyvä kanneaika on lisäksi joustava ja jättää mahdollisuuden kanteen nostamiseen myös määräajan jälkeen, jos esimerkiksi mies saa tietää vasta määräajan jälkeen olosuhteista, joiden perusteella hänellä on syytä epäillä isyyttään. Kun aihe isyyden epäilylle on syntynyt, on pidetty lapsen edun vuoksi perusteltuna, että miehellä on velvollisuus toimia nopeasti. Muutos isyysuhteissa on lapsen kannalta yleensä sitä dramaattisempi ja vahingollisempi, mitä vakiintuneemmasta isyysuhteesta on kysymys. Tapauskäytäntö on toisaalta osoittanut, että epäily omasta vanhemmuudesta saattaa tulla järkytyksenä, jonka käsittelyyn tulisi varata riittävästi aikaa.

Oikeusministerinä olen aiemmin ottanut otsikkoasiaan kantaa vastauksissa kirjallisiin kysymyksiin KK 112/2020 vp ja KK 364/2020 vp.

Oikeusministeriössä on parhaillaan käynnissä lainvalmistelutyö, jossa pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman mukaisesti äitiys- ja isyyslait yhdistetään yhdeksi vanhemmuuslaiksi.

Tavoitteena on lakien yhdistämisen yhteydessä arvioida ja tarvittaessa toteuttaa myös tiettyjä lakien soveltamiskäytännössä ilmenneitä kiireellisiä tarkistustarpeita. Isyyden kumoamiskanteeseen liittyvä määräaika säännös on yksi lainvalmistelutyössä arvioitavista kysymyksistä. Lähtökohtana on, että määräaikaisten ei tule johtaa kohtuuttomiin tilanteisiin. Tästä syystä ehdotetaan, että kantajalla olisi nykyistä enemmän aikaa sen arvioimiseen, nostaako hän kumoamiskanteen säännönmukaisen kahden vuoden kanneajan umpeutumisen jälkeen ilmaantuneiden painavien seikkojen vuoksi. Esitysluonnoksen mukaan kantajalla olisi yksi vuosi aikaa päättää kanteen nostamisesta sen jälkeen, kun syy kanteen nostamiselle on tullut ilmi. Lisäksi syyn painavuutta koskevaa edellytystä ehdotetaan hieman laskettavaksi.

Esitysluonnos on lähetetty lausuntokierrokselle 24.3.2021. Esitys jatkovalmistellaan ottaen huomioon saatu lausuntopalaute ja tarkoitus on, että se saatetaan eduskunnan käsiteltäväksi syksyllä 2021.

Helsingissä 26.3.2021

Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson